

ILLES BALEARS. RETALLADES A L'EDUCACIÓ: ORGANITZEM LA RESPOSTA!

Biel Caldentey, secretari general de l'STEI-i
M. Antònia Font, secretària d'Ensenyament públic de l'STEI-i

Per situar-nos dins la realitat de les Illes Balears primer volem fer una breu presentació de dades i xifres. Segons dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats i de l'Anuari de l'educació 2011 (<http://www.uib.es/depart/dpde/> à Informació d'interès), durant el curs 2010-2011, al sistema educatiu de les Illes Balears hi havia 170.120 alumnes.

Educació infantil	40.872
Educació primària	65.203
ESO	40.316
Batxillerat	13.309
Cicle Formatiu Grau mitjà	6.487
Cicle Formatiu Grau superior	3.933
Total	170.120

A la resta d'ensenyaments hi trobam:

Educació especial			575
PQPI			2.194
Règim especial	Sistema públic	25.807	26.150
	Sistema privat	383	

Alumnat escolaritzat per titularitat de centre:

	Illes Balears	Estat
Titularitat pública	62,3%	67,5%
Titularitat privada	37,7%	32,5%

Pel que fa al professorat:

Centres públics	
Mallorca	8.472
Menorca	1.204
Eivissa	1.562
Formentera	128
Total	11.366 (d'aquests, uns 2.440 són interins)
Centres concertats	
Total	4.826

Les infraestructures i els equipaments educatius són insuficients en general a totes les illes, però és especialment preocupant a l'illa d'Eivissa on ja hi ha prou senyals d'alarma i d'avertiment des de fa estona, per la saturació d'alumnat dins els centres, que han quedat clarament insuficients per a acollir tot l'alumnat que, per llei, té dret a estar escolaritzat, i ho ha de fer en bones condicions. El nostre sistema educatiu encara disposa de barracons o aules prefabricades que ja no haurien de ser als patis de les escoles. Palma i Inca tenen més centres privats-concertats que centres públics. Aquesta tendència, d'ençà de l'aprovació de la Llei del Dret a l'Educació de 1985, s'ha d'invertir a favor de la construcció de centres públics.

RETALLADES A EUROPA I A L'ESTAT

Als països europeus de l'entorn més proper, per exemple a França, el president Sarkozy manté que

**PELS NOSTRES
DRETS
PROU DE RETALLADES!**

sobren mestres. L'assetjament dels mercats i la crisi del deute han servit d'excusa perquè nombrosos governs hagin decidit retallar la inversió en educació.

L'ajustament del dèficit imposat pel Banc Central Europeu (BCE), l'FMI i la Unió Europea s'ha fet més exagerat a països anomenats "PIIGS" com Portugal, Irlanda, Itàlia, Grècia, Espanya... amb dramàtiques limitacions als pressuposts d'educació. Durant uns anys s'ha retallat el pressupost dels estudis superiors universitaris. Ara comencen a altres trams educatius i l'agressió va cap a la formació bàsica, a disminuir docents. Fins i tot a Itàlia han introduït anuncis publicitaris a les aules.

"...sindicat, que defensa un model d'escola pública, en català, inclusiva, que respecta el medi ambient, participativa, democràtica, arrelada al medi i que treballa per la igualtat entre homes i dones."

Mentre el BCE imposava austeritat, la comissària d'educació de la UE advertia del perill de retallar la inversió educativa, però això no ha estat inconvenient perquè Itàlia retalli 700 milions d'euros en ensenyança secundària i Portugal en retalli 200. Altres països també retallen; Irlanda, Polònia, Sèrbia, Romania, Txèquia, Macedònia i Estònia entre un 5 i un 10%.

Els beneficis de l'educació són molt elevats, tant per a les persones com per a la societat. Per cada euro que s'inverteix en educació se'n treuen 3,9 de benefici. Més titulació proporciona menys desocupació. Més titulació també suposa, més salari i més rendibilitat pública i privada. Segons un estudi publicat fa poc, les persones sense feina amb titulació inferior al batxillerat representen el 21,9% i les persones sense feina amb titulació superior al batxillerat, només el 9%.

El pressupost educatiu global de l'Estat espanyol s'ha reduït, segons dades del ministeri, en 2.200 milions d'euros, tot i que la xifra global d'alumnat i de professorat a l'Estat ha pujat. Si la cultura política del PP

Roda de premsa STEI-i, FAPA, FETE-UGT, CCOO, FADAE.

de Madrid, de Galícia o de Castella-la Manxa es vol implantar a les Illes trobarà l'oposició del nostre sindicat, que defensa un model d'escola pública, en català, inclusiva, que respecta el medi ambient, participativa, democràtica, arrelada al medi i que treballa per la igualtat entre homes i dones.

RETALLADES A LES ILLES BALEARS

La política d'austeritat atempta contra els drets a l'educació, a la salut i al benestar social. El pressupost per a l'any 2012 del Govern de les Illes Balears s'inscriu dins d'aquesta lògica i si l'analitzam a fons, hi trobam dades que ens preocupen:

- Una disminució de la inversió educativa no inferior a 55 milions d'euros, que poden arribar a ser més de 118 milions, si la comparem amb la liquidació del 2010, que fou de 861 milions, i el pressupost inicial del 2012, que és de 743 milions.
- La constatació que el pagament del deute i els seus interessos és de 779 milions i el pressupost inicial per a educació és de 743 milions.
- Tot i que el pressupost global de la CAIB puja respecte del pressupost anterior, la quantitat destinada a educació baixa. El retrocés del pes

Ciutadans i ciutadanes fent cua per matricular-se a un centre d'adults.

d'educació en el pressupost general el 2010 representava el 24,3%, ara està previst el 20,88% per sota del 21,19% destinat a pagar deute.

Aquest escenari pressupostari s'afegeix a les retallades ja aplicades al llarg d'aquest curs escolar 2011-2012. Els auguris per a l'any vinent i de cara al curs 2012-2013 són els d'accentuar aquesta línia de retallades. Volen fer-ho amb l'augment de l'horari lectiu del professorat de secundària, que provocarà una disminució de la plantilla de professorat interí. També es congela el sou dels funcionaris i empleats públics per a l'any 2012, es puja la retenció de l'IRPF entre dos i tres punts, la qual cosa se suma a la retallada de sous efectuada el maig de 2010.

“...cap mesura per a controlar el frau fiscal de les grans fortunes i els grans patrimonis, cap augment fiscal per al gran capital...”

El partit popular gaudeix, tant en el Govern central com en el de les Illes Balears, d'una àmplia majoria parlamentària, tot i que ha obtingut la confiança del 44,5% de l'electorat. Aquest govern disposarà de la força per imposar polítiques anomenades d'austeritat que, com anirem comprovant, són polítiques de retallades de drets i d'aprimament de l'estat del benestar.

Sota la mística de l'equilibri pressupostari i de l'austeritat, l'Administració estatal i l'autonòmica, propiciaran la degradació dels serveis públics, fent polítiques fiscals regressives com són posar més impostos indirectes, augmentar les taxes, l'iva, etc. i la disminució d'imposts per a les rendes del capital i les grans fortunes. Aquestes foren algunes de les mesures que el 30 de desembre de 2011 es varen aprovar en el primer consell de ministres del govern de l'estat (PP): retalls de 460 milions al Ministeri d'Educació, augment de l'IRPF, cap mesura per a controlar el frau fiscal de les grans fortunes i els grans patrimonis, cap augment fiscal per al *gran capital*, perspectiva de recessió per a l'any 2012, augment de l'atur, durant el febrer la contrareforma laboral, un atemptat al drets dels treballadors i treballadores... En tenim un exemple al nostre àmbit, el Govern de les Illes Balears ha decidit no aplicar l'impost sobre els patrimonis de més de 700.000 euros, d'aquesta manera deixen de recaptar uns 23 milions, que són molt necessaris per al manteniment dels serveis públics.

Caldrà resistir i lluitar contra aquestes polítiques neoliberals imperants aquí i a la Unió Europea que carreguen l'ajustament sobre la majoria social i imposen en nom de l'austeritat polítiques antisocials i antieconòmiques.

Tot això afecta i afectarà programes d'atenció a l'alumnat amb més necessitats educatives. Ja hi ha supressió de professorat d'atenció a la diversitat i anul·lació de programes de reforç, PAIRE, PALIC i PROA. L'STEI exigeix que, a una comunitat on l'índex de fracàs escolar és tan alt, es mantingui i es cobreixi tota l'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport, ja que pràcticament tots els centres de les diferents illes ens han contestat una enquesta dient-nos que tenen un alt percentatge d'alumnat amb necessitats específiques de suport.

Ens trobam, durant el primer trimestre del nou curs, en un important retard amb la dotació de les partides

pressupostades ordinàries i de funcionament als centres docents. Els centres només han cobrat fins al mes de juny de 2011. Aquestes partides paguen l'electricitat, l'aigua, les despeses de manteniment, l'assignació pressupostària als departaments per material d'aula, de laboratori i per material fungible. Els centres públics ens han fet arribar informació que encara no han rebut els diners per a despesa ordinària. El Conservatori de música d'Eivissa no ha rebut dotació econòmica ni de personal de manteniment i neteja i el de Menorca, tampoc. Encara no s'han abonat les despeses per dietes i desplaçaments dels EOEP ni dels EAP. N'hi ha que els deuen uns 17.000 euros, al voltant del 80% de la partida de despesa de funcionament del segon semestre.

“...supressió de la Jubilació LOE als 60 anys, retalls d'entre un 5 i un 7% al sou dels mestres, professors i professores; supressió de les substitucions per baixes, malalties...”

A formació professional i centres d'adults hi ha manca de places i de cicles formatius per a cobrir la necessitat de formació dels joves que són fora del sistema educatiu i de les persones que són a l'atur o que cerquen una oportunitat de formació, ara que amb la crisi no troben feina. Falten places també a les escoles d'adults i a les escoles oficials d'idiomes. Hi ha molta gent que ha quedat a fora de l'escola i que està en llista d'espera, perquè no s'ha pogut matricular. Hi ha un gruix important de població amb necessitats de formació que no s'ha pogut matricular als centres de formació professional. A alguns IES hi ha 50, 70, o 100 persones en llista d'espera per als cicles formatius de grau mitjà o de grau superior.

S'han retallat també recursos fora dels centres com són els camps d'aprenentatge, que serveixen de complement als centres educatius, o tots els retalls d'ajudes i subvencions per als menjadors, llibres de text, transport escolar, escoles matineres...

Tenim problemes per cobrir els desplaçaments que els equips d'orientació educativa de primària (EOEP) fan als diferents centres educatius repartits per les illes. Dificultats per fer les itineràncies entre els diferents centres. I pel que fa a les condicions

laborals del professorat: supressió de la Jubilació LOE als 60 anys, retalls d'entre un 5 i un 7% al sou dels mestres, professors i professores; supressió de les substitucions per baixes, malalties o per permisos; abans es cobrien les baixes de 15 dies, ara només es cobriran les de 30. Suposarà menys contractació d'interins. Això és un atac al col·lectiu més feble de treballadors, en fer caure damunt els interins que no tinguin una vacant per a tot l'any, els retalls per afrontar la crisi a l'ensenyament públic, ja que a partir del curs 2011-2012 aquests interins deixaran de cobrar els dos mesos d'estiu.

S'ha produït un deteriorament de les condicions laborals pel que fa a nombre d'hores, ràtios d'alumnes, possibilitat de fer desdoblaments, atenció individualitzada, posada en marxa de projectes d'innovació, etc.

“...suprimit els programes de formació permanent del professorat, de reciclatge de català i s’han suspès les subvencions per a fer cursos de formació o per a fer activitats de dinamització lingüística i cultural...”

Pel que fa a les ràtios, hi ha centres que les han hagut d’elevar molt i l’Administració educativa encara no li ha donat una solució. L’STEI demana que o bé es faci un desdoblament de grup o bé que hi hagi dos mestres dins l’aula. A més a més, s’ha de tenir en compte que hi ha una normativa que regula l’espai, on s’indica que cada alumne ha de disposar d’uns dos metres quadrats a infantil i d’un metre i mig a primària segons el Reial Decret 132/2010 sobre requisits mínims dels centres educatius.

Són especialment preocupants les ràtios d’Eivissa. Tots els centres de primària avisen que estan per damunt les ràtios establertes. CEIP Cas Serres, CEIP Labritja, CEIP sa Graduada, a Eivissa. CEIP S’Albufera, CEIP Punta de n’Amer; CEIP Jaume I de Palma Nova; CEIP Blanquerna del Pont d’Inca, CEIP Vialfàs de Sa Pobla; CEIP Jaume III de Lluçmajor, tots aquests de Mallorca i a Menorca, el CEIP Mare de Déu de Gràcia. Pel que fa als centres de secundària també tenen grups per sobre de la ràtio establerta

d’una forma preocupant a IES Quartó de Portmany, IES Sa Colomina, IES Sant Agustí d’Eivissa, IES Calvià, IES Capdepera, IES Puig de Sa Font de Son Servera a Mallorca i IES M. Àngels Cardona de Menorca...

S’han suprimit els programes de formació permanent del professorat, de reciclatge de català i s’han suspès les subvencions per a fer cursos de formació o per a fer activitats de dinamització lingüística i cultural. Supressió d’ajudes per a formació de professorat.

També s’ha retallat el pressupost de la Universitat de les Illes Balears (UIB), un 12,5% en dos anys de la transferència nominativa. Tot això, quan la implantació de la reforma del Pla Bolonya requereix un finançament addicional. El finançament de la UIB està per sota de la mitjana estatal, tant en relació al PIB com en la inversió per alumne. La darrera mesura és l’anul·lació de la possibilitat que les universitats puguin accedir a crèdits avalats pel Ministeri d’Educació per a implementar els campus d’excel·lència.

S’ha fet l’anunci d’augment d’hores lectives al professorat de secundària per al curs 2012-2013. Això pot implicar la pèrdua d’hores per fer coordinacions, atenció específica a l’alumnat amb dificultats... I també implica més pocs professors per a fer front a més alumnat, ja que aquest creix, de moment, cada curs. El professorat tanmateix farà les mateixes hores però en comptes de coordinacions o desdoblaments i atenció individualitzada, farà hores lectives. L’OCDE, en el darrer estudi, diu que a l’Estat espanyol es fan més hores lectives que la mitjana europea i en canvi això no dona uns millors resultats.

Es fa palesa la voluntat d’atacar el model d’escola inclusiva i en català per part del govern autonòmic: s’han produït anuncis de canvis a la llei de normalització lingüística, la modificació del decret que regula un mínim del 50% en català a l’ensenyament i que encara no es compleix a alguns centres. La lliure elecció de

Concentració de la Junta de personal docent davant el Consolat de la Mar, el 12 de desembre de 2012.

llengua provocarà la segregació de l'alumnat als centres educatius de les Illes Balears.

S'elimina o retarda la convocatòria de subvencions al tercer sector que afecta associacions que treballen en programes educatius de formació ocupacional per a joves i al·lotes i per afavorir tant la seva formació personal com la seva inserció social i laboral.

I davant tot això, què podem fer? Organitzar la resistència, unir forces, programar accions, fer prendre consciència a tota la població de les causes reals de la crisi. Pot ser hi hagi recuperació de l'ocupació, però serà a costa de degradar les condicions de treball i els drets laborals adquirits i no la pujada dels impostos als qui poden pagar més. Els rics podran ser més rics i la classe mitjana i baixa cada vegada serà més pobre. L'STEI-i explica, a les reunions o a les assemblees que convocam als centres, les causes de la crisi i disposa de materials complementaris per aprofundir en aquestes qüestions i poder explicar-les a l'alumnat.

“...intenten alienar la població i convèncer-la que ha de ser submissa i ha d'acceptar la pèrdua de drets i encara ha de donar les gràcies.”

Aquesta crisi que afecta les Illes Balears, els PPCC, l'Estat espanyol, Europa i el món, programada per xuclar els recursos naturals de la terra en benefici d'uns pocs, que no soluciona el problema de la fam de tantes persones al món i que ens deixa sense drets socials i laborals, necessita una resposta organitzada en aquests mateixos àmbits, local, de país, estatal, europeu i mundial. Les organitzacions sindicals i els moviments socials que hi poden donar una resposta hi són. Ara toca organitzar la resposta a la crisi de forma coordinada i conjunta. Fer saber a la ciutadania que els “mercats i els lobbys de poder” promouen la desafecció política, corrompen els polítics, sembren la societat d'individualisme i desànim, destrueixen la democràcia i, amb un mal ús generalitzat per part de la ciutadania de pantalles i mitjans tecnològics, intenten alienar la població i convèncer-la que ha de ser submissa i ha d'acceptar la pèrdua de drets i encara ha de donar les gràcies.

En la construcció d'un món millor hi hem de ser tots i no hi sobra ningú. Treballadors, estudiants, moviments socials, moviment 15M, ecologistes, moviments feministes... Els drets aconseguits els defensarem tots junts. Hem d'aprofundir en la democràcia, en la participació popular directa, que facilitin les Iniciatives Legislatives Populares (ILP), els pressupostos participatius i l'obligatorietat de referèndums en qüestions de fons amb uns parlaments que s'adeqüin, en la seva composició, a la pluralitat política realment existent.

És imprescindible la millora del finançament de la Comunitat Autònoma. Acabar amb els 3.000 milions d'euros que se'n van als fons de l'Estat i no tornen. La Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha estat fins ara la més mal finançada de tot l'Estat.

Un entorn social i polític favorable per a un pacte per l'educació amb pressupost adequat, que hi destini el 6% del PIB, on la llengua catalana ocupi el lloc que li correspon com a llengua pròpia d'aquesta comunitat, amb un pla específic per atacar el fracàs escolar.

* * * * *

A les Illes Balears el Govern autonòmic –així com els Consells Insulars i l'àmplia majoria de les administracions locals- du a terme un programa d'austeritat inspirat en la doctrina neoliberal que supera el de la UE. La finalitat “oculta” és la privatització total i/o parcial dels serveis públics, reduir a la mínima expressió l'esquifit estat del benestar. Són temps difícils, són temps de resistència. Cal que sigui activa. Cal que la ciutadania -professorat, alumnat, pares i mares- prengui consciència que la lluita per la sanitat, l'educació i el benestar és tasca de totes i de tots. Nosaltres ens fem una pregunta: Quin pacte social per l'educació és possible amb el desplegament d'aquestes polítiques?

La nostra resposta és que si l'educació no és l'eix central de l'acció de govern, si no s'incrementen els pressupostos d'educació, si no es fa una política activa per la inclusió escolar, la cohesió social i el foment actiu de la nostra llengua i cultura, no ens trobaran com a “comparses” d'una farsa. Són temps difícils. Cal una resistència activa. □